

اعتکاف فصل رویش

تألیف :

محمد تقی مجازی نیا

محمدرضا کشکولی

رسول توحیدی داد

انتشارات دانشگاه علوم دریایی امام خمینی (ره)

۱۳۹۶

سرشناسه	: حجازی نیا، محمد تقی، ۱۳۴۹ -
عنوان و نام پدیدآور	: اعتکاف فصل رویش / تألیف محمد تقی حجازی نیا، محمدرضا کشکولی، رسول توحیدی راد.
مشخصات نشر	: نوشهر: دانشگاه علوم دریایی امام خمینی (ره)، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	: ۱۴۹ ص.
وضعیت فهرست نویسی	: فیا
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۱۴۹.
موضوع	: اعتکاف
موضوع	: Spiritual retreats
شناسه افزوده	: کشکولی، محمدرضا، ۱۳۵۵ -
شناسه افزوده	: توحیدی راد، رسول، ۱۳۶۶ -
شناسه افزوده	: دانشگاه علوم دریایی امام خمینی (ره)
شناسه افزوده	: Imam Khomeini Naval University of Shahr-e Keshk
رده بندی کنگره	: ۳۹۶۲، ۸۸BP / الف ح
رده بندی دیویی	: ۳۵۴/۲۹۷
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۹۵۰۳۳۷
نام کتاب	: اعتکاف فصل رویش
تألیف	: محمد تقی حجازی نیا، محمدرضا کشکولی، رسول توحیدی راد.
ناشر	: دانشگاه علوم دریایی امام خمینی (ره)
نوبت چاپ	: چاپ اول
تاریخ انتشار	: ۱۳۹۶
تیراژ	: ۵۰۰
قیمت	: ۱۰۰۰۰۰ ریال
حروفچینی، چاپ و صحافی	: انتشارات دانشگاه علوم دریایی امام خمینی (ره)

حق چاپ برای ناشر محفوظ است

۱	فصل اول : کلیات اعتکاف
۲	۱-۱ مقدمه
۴	۲-۱ اعتکاف
۵	۳-۱ اهمیت اعتکاف
۵	۴-۱ اعتکاف در ادیان دیگر
۷	۵-۱ ارکان اعتکاف
۷	۶-۱ اعمال اعتکاف
۹	فصل دوم : احکام اعتکاف
۱۰	۱-۲ اقسام اعتکاف
۱۰	۲-۲ زمان اعتکاف
۱۱	۳-۲ شرایط اعتکاف
۱۲	۴-۲ نیت اعتکاف
۱۳	۵-۲ نیابت در اعتکاف
۱۵	۶-۲ عدول از نیت اعتکاف
۱۵	۷-۲ روزه اعتکاف

۱۷	۱۸-۲ اجازه اعتکاف
۱۷	۹-۲ مدت اعتکاف
۱۹	۱۰-۲ مکان اعتکاف
۲۳	۱۱-۲ تعریف مسجد جامع
۲۴	۱۲-۲ حدود مسجد
۲۵	۱۳-۲ اشکاف در دو مسجد
۲۵	۱۴-۲ خروج از مسجد
۲۹	۱۵-۲ محرمات اعتکاف
۳۲	۱۶-۲ قطع اعتکاف
۳۳	۱۷-۲ قضا اعتکاف
۳۴	۱۸-۲ کفاره اعتکاف
۳۷	فصل سوم: دلیشته های دانشجویان معتکف
۱۳۵	منابع و مآخذ

پیشگفتار

انسان در گریز از تعلقات مادی و دل‌بستگی‌های دنیوی گاهی ناگزیر از پناه بردن به گوشه‌های خلوت است تا به دور از همه تعلقات مادی با خدای خود نجوا کند. اعتکاف فصلی است برای بارش رحمت الهی و شستشوی آلودگی‌های گناه و تطهیر صحیفه‌ی ایمان و نورانی ساختن دل و صفا بخشیدن به روح و مجالی برای راه یافتن به بارگاه جلال ربانی است.

اعتکاف، برجسته‌ترین مظهر بندگی در پیشگاه الهی است. اعتکاف، یک نوع عبادت خاصی نیست بلکه آمیخته از بند عبادات است: روزه، نماز، حضور در مسجد، تمرین ترک محرّمات.

گرچه تاکنون در زمینه اعتکاف، باب‌های زیادی نوشته شده است ولی به طور خاص به ثبت دلیوشته‌ها و دیدگاه‌های دانشجویان نگاشته نشده و نیاز به تدوین چنین کتابی کاملاً محسوس است.

هدف از این کتاب، آشنا کردن دانش پژوهان و جوانان با احکام اعتکاف و همچنین ثبت و ضبط دلیوشته‌های شیرین دانشجویان می باشد.

کتاب حاضر در ۳ بخش تنظیم شده است:

بخش اول با عنوان ((کلیات اعتکاف)) که در برگیرنده اهداف و رویکرد های برگزاری مراسم بزرگ قرب الهی می باشد است.

بخش دوم در رابطه با ((احکام اعتکاف)) و برابر دستورالعمل های مستخرج از رساله اعزه محترم تقلید که در موارد گوناگون و ابعاد مختلف اعتکاف گردآوری شده است.

بخش سوم ((دلیل‌های دانشجویان)) شرکت کننده در اعتکاف و راز و نیاز آنها با خداوند قادر متعال ثبت شده است.

هر چند در تدوین این کتاب، کوشش بسیار شده تا با دقت همراه باشد، مع الوصف نمی توان ادعا نمود که عاری از عیب و نقص می باشد.

امیدواریم همکاران محترم و دانشجویان که این کتاب را مورد استفاده قرار می دهند، مؤلف را نسبت به نکاتی که موجب بهبود محتویات کتاب می شود، آگاه سازند.

در پایان خداوند متعال را شاکر بوده و از تمامی کسانی که در تدوین این مجموعه مؤلف را راهنمایی و کمک نمودند، به ویژه انتشارات دانشگاه علوم دریایی امام خمینی (ره)، کمال تقدیر و تشکر را داریم.

مؤلفان:

محمد تقی حجازی

محمد رضا کشکولی

رسول توحیدی راد

مقدمه

هرگز نمی توان ارزش همه زمان ها را برابر دانست، چنان که نمی توان همه مکان ها را برابر شمرد. برخی زمان ها و مکان ها ارزشی والا دارند. ماه رجب ارزشمند است، ماه سلوک و زدودن زنگارهای شیطانی از آئینه دل است؛ ماه ولایت و برافروختن چراغ معرفت در شبستان وجود است؛ ماه رجب ماه اعتکاف است. در این ماه، که هنگامه تحول است، عاکفان کوی دوست، با - سوا - در صحن و سرای دوست، پله های سلوک را پیموده و پله پله به خدا نزدیک تر می شوند. کف روزه اش، نمازش، حضورش در مسجد و دیگر اعمالش مایه تقرب است. در خانه نیست، خانه ای از مغفرت و بخشایش گسترده شده و عاکف با صیقل روح و روان، زنگار گناه از دلش زداید و مهبای ضیافت بزرگ در ماه وصال می گردد. ماهی که عشاق از سفره پرفیض الهی، لقمه های راز بر می چینند و عطر قرآن از ژرفای دل بار یافتگان، مشام جان را می نوازد.

اعتکاف پرورش جسم و جان است، انسان آمیزه ای است، این دو و نیازمند پرورش در ابعاد وجودی خود؛ انسان به دنبال سعادت و کمال است، روح انسان نیازمند نیایش است، مناجاتی شیرین و زیبا، هم کلامی موجودی ضعیف با منشأ قدرت ها. از آغاز خلقت تا صحنه رستاخیز، راز و نیاز زیباترین هنر آدمی است.

غفلت بد است در برخی موارد بدتر؛ جریان زمان در گذر است و با از دست دادن آهی ماند و افسوسی که به هیچ نیرزد. انسان دشمنی دارد در اوج حيله گری، با چنین دشمنی هوشیاری باید و سرعت در خیرات؛ زمان اعتکاف است، خالق مهربان قرب خلاق می طلبد، در فکر پرورش روح و روان انسان است و مقررات دینی را تشریع می کند.

تنوع عبادات به دلیل نیازهای گوناگون انسانی است، هر عبادتی جوابگوی نیازی از اوست. نماز، زنگار غفلت از روان می زداید و صیقل روح و روان است. در روزه، پالایشگاه خلوص و نردبان صعود است. روزه دار پرواز در آسمان عبادت و عبودیت را می آزماید و آینه قلبش را نورستان خدایی می کند. حج، شرکت در آزمون الهی و قطع تعلقات و دلبستگی دنیوی است. عبادات مالی؛ چون خمس و زکات و صدقات، دمیدن روح ایثار و گذشت در وجود آدمی است.

(اما اعتکاف، آمیزه ای از چند عبادت با فضیلت است)

روزه که خود عبادت است، ارزشمند است شرط اعتکاف است. حضور در مسجد و خواندن نماز هم شرط آن است. عاکف به روزه در مسجد جامع مقیم می گردد و جز برای ضروریات، کوی دوست را ترک نمی گوید. خود را از حال باز می دارد تا با تمرین بندگی، جهاد با نفس را بیازماید. اعتکاف عهد موذت و میثاق مجدد با پروردگار است.

در فضیلت اعتکاف این بس که معادل طواف کعبه، رکوع و سجود است. خدای منان می فرماید: "... وَعَهِدْنَا إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ أَن طَهِّرَا بَيْتِيَ لِلطَّائِفِينَ وَالْعَاكِفِينَ وَالرُّكَّعِ السُّجُودِ وَ مَا بِهِ إِبْرَاهِيمَ وَ إسماعیل فرمان دادیم که خانه مرا برای طواف کنندگان و معتکفان و رکوع کنندگان و سجده کنندگان از هر گونه آلودگی تطهیر کنند." ((سوره بقره آ ۱۲۵))

اساساً ارزش آدمی را عملش می رساند. معتکف انسانی بزرگ و شریف است به اندازه شرافت و فضل عملش، مقدس اردبیلی یگانه زمان در علم و عمل در شرافت و فضیلت اعتکاف گوید: ((مبادا کسی گمان کند که اعتکاف مقدمه عبادتی دیگر است. کسی که با طهارت و در حال روزه در مسجد مقیم می شود و تعهد قربت در اعتکاف می نماید، این عمل عبادت است. اعتکاف عبادتی مستقل است به مثابه حج و عمره و روزه و نماز و هر عبادت مستقل دیگر)).

و ایام بیض در پیش است زمان عرشی شدن فرشیان؛ اعتکاف با همه فضیلتش، زن و مرد را به خود می خواند، انسان را می خواند تا در دنیای های و هوی و دود و دم، معراج انسانیت را به تماشا بنشینیم. فرصت طلایی عمر در پیش است و ایام در گذر؛ پس همتی باید تا با حضوری سبز از همسفران کوی دوست بگردیم.

در این راستا، در فراهم سازی کتاب حاضر، با توجه به مبتلا به بودن جامعه دریانوردان و به خصوص جامعه همیشه در صحنه ی نیروی دریایی راهبردی ارتش جمهوری اسلامی ایران، نسبت به مسائل شرعی در سفرهای دریایی سعی شده منطبق با فتوای مراجع عظام تقلید تهیه و تولید گردد.

در پایان از درود خداوند متعال برای تمامی همکاران ارجمند آرزوی توفیق را خواستاریم.